

Джерело: Письменний В.В. Проблеми фінансування житлово-комунального господарства в Україні // Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин: Міжнар. наук.-практ., 16–18 трав. 2013 р., м. Севастополь. – Сімферополь: ДІАЙП, 2013. – С. 229–231.

Письменний Віталій Валерійович
Кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Тернопільський національний економічний університет
Україна, м. Тернопіль

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Особливої ваги в Україні набули проблеми фінансування житлово-комунального господарства, позаяк через неефективну систему менеджменту дана галузь знаходиться у незадовільному стані. Причинами цього стали нестача власних і бюджетних коштів, фізичний знос основних фондів, значні витрати енергетичних ресурсів, велика збитковість підприємств, недосконала тарифна політика держави та місцевих органів влади. У результаті цього маємо неналежне задоволення соціально-побутових й інших потреб мешканців територіальних громад, не кажучи про те, що саме суб'єкти житлово-комунального господарства повинні створювати передумови до розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Незважаючи на різноманітність джерел фінансування житлово-комунального господарства в Україні, найбільший обсяг асигнувань у дану галузь спрямовується з місцевих бюджетів. При цьому обсяг видаткової частини місцевих бюджетів має тенденцію до зростання з 8,5 млрд. грн. у 2008 році до 19,7 млрд. грн. в 2012 році, чого вдалося досягнути за рахунок

збільшення в декілька разів видатків на іншу діяльність у сфері житлово-комунального господарства. В той же час видатки на житлове господарство зменшилися, що негативно позначилося на забезпеченості житлом, у першу чергу, соціально незахищених верств населення, низькій якості послуг з експлуатації та утримання житлового фонду.

Загалом же за 2008–2012 роки асигнування на житлове господарство скоротилися з 2,0 млрд. грн. до 1,1 млрд. грн., притому, що їх питома вага становила 5,4% від загальної суми видатків. Структура видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією підтверджує цю тенденцію, зокрема упродовж досліджуваного періоду видатки на будівництво та придбання житла зменшилися на 522,3 млн. грн., або 18,3%. Малий обсяг фінансування житлового господарства відбувався на фоні незадовільного технічного стану житлового фонду і вичерпання його експлуатаційного ресурсу. Насамперед це стосується будинків, збудованих у 50–60-их роках минулого століття, що потребують реконструкції або навіть зносу.

На відміну від місцевих бюджетів, витрачання коштів з державного бюджету на житлово-комунальне господарство в десятки разів менше (у 2012 році їх обсяг становив 379,6 млн. грн., з яких 99,2% спрямовувалося на комунальне господарство). Прерогатива місцевих бюджетів у фінансуванні даної галузі пояснюється тим, що послуги підприємств житлово-комунального господарства мають бути наближені до споживачів для забезпечення нормальних санітарно-гігієнічних і безпечних умов життя. При цьому державна політика спрямовується на забезпечення рівних можливостей доступу до отримання мінімальних норм житлово-комунальних послуг для споживачів незалежно від впливу тих чи інших чинників.

Отож проблеми, пов'язані з фінансуванням житлово-комунального господарства, мають великий суспільний резонанс. Зважаючи на це було розроблено Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки, мета якої полягає у здійсненні заходів щодо підвищення ефективності та надійності функціонування даної

галузі, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу. Це потребує удосконалення підходів до фінансового забезпечення житлово-комунального господарства, приведення у відповідність із загальнодержавними пріоритетами, додержання ефективного використання обмежених бюджетних коштів.

Таблиця 1

**Очікувані результати виконання Загальнодержавної програми
реформування і розвитку житлово-комунального господарства***

Комунальне господарство	Житлове господарство
<ul style="list-style-type: none"> – Забезпечення доступності послуг з тепло- і водопостачання для населення та підприємств за умови їх своєчасної оплати; – створення сприятливих умов для накопичення інвестиційних ресурсів з метою розвитку комунальної інфраструктури; – проведення комплексної модернізації та технічного переоснащення підприємств комунального господарства з метою зменшення ресурсоспоживання; – зменшення до рівня експлуатаційної безпеки зношеності основних фондів у комунальній сфері та витрати і втрати під час виробництва (надання) комунальних послуг; – забезпечення прозорості у формуванні тарифної та цінової політики на комунальні послуги 	<ul style="list-style-type: none"> – Розроблення організаційного і фінансового механізму забезпечення реалізації прав людини на житло; – забезпечення поступового виведення з експлуатації аварійних житлових будинків і відбудову аварійних об'єктів комунального господарства на умовах фінансування з державного та місцевих бюджетів; – стимулювання внутрішнього виробництва у сферах, суміжних із сферою житлового господарства; – зменшення протягом п'яти років обсягів використання енергоресурсів у житлових будівлях на 20%; – здійснення обладнання багатоквартирних будинків побудинковими приладами обліку тепла, холодної та гарячої води

* *Примітка.* Побудовано на основі [1].

Проте без залучення приватних інвестицій з внутрішніх та зовнішніх джерел створити умови для надійного і безпечного надання житлово-комунальних послуг за доступними цінами, усунути диспропорції у попиті та пропозиції на ринку, оновити виробничу базу галузі з урахуванням новітніх досягнень науково-технічного прогресу, запровадити інноваційну модель розвитку буде неможливо. На прагматичному рівні це має підвищити ефективність використання енергоносіїв, радикально знизити собівартість виробництва та надання послуг, створити стимули для переходу підприємств на економне витрачання фінансових ресурсів, мінімізувати техногенний вплив галузі на навколишнє середовище і людину.

Література:

1. Закон України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки» від 24.06.2004 р. № 1869-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1869-15>.